

Sähköinen opinnäytteiden syöttö- ja julkaisujärjestelmä käyttöön Oulussa

Anna-Kaarina Linna

Oulun yliopisto siirtyi sähköisiin opinnäytteisiin vuoden 2013 alusta. Tuolloin käyttöönotettu opinnäytteiden syöttöjärjestelmä Laturi oli, ja on yhä, kansallisella tasolla ensimmäinen järjestelmä, johon on integroitu koko opinnäytetyön hyväksymisprosessi: valmiin työn palauttaminen, analysointi Urkundissa, arviointi, hyväksyminen, julkaiseminen ja arkistointi pitkäaikaissäilytyksen edellyttämässä tiedostomuodossa.

Laturin käyttöönotto merkitsi paljon muutakin kuin ennen kansitettujen opinnäytteiden muuttumista sähköisiksi pdf-tiedostoiksi. Kyseessä oli opiskelijan opinnäytetyön arviointiin ja hyväksymiseen liittyvän toimintakulttuurin muutos, jossa laitosten vakiintuneet tarkastus- ja hyväksymisprosessit alistettiin sähköisen järjestelmän ohjaukseen.

Laturi-järjestelmä valmistui eGradu-hankkeen tuloksena ja sen ylläpidosta vastaa kirjasto. Koska Laturi saa opinnäytteen pohjatiedot (kirjoittaja, otsikko, työn ohjaaja, tarkastajat, hyväksyjä ja koulutusohjelma) Oodi-järjestelmästä, kasvoi Oodiin tallennettavien opinnäytteen tietojen määrä. Tietojen avulla tarkastajat ja hyväksyjä saavat Laturista automaattisen sähköpostin arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi jätetystä opinnäytteestä, ja he voivat noutaa sekä opinnäytteen että Urkund-analyysin samalla kertaa. Jokaisesta tapahtumasta jää jälki tietojärjestelmään, ja tätä kautta töiden aitous ja hyväksymisprosessin oikeellisuus voidaan varmistaa.

Uuteen järjestelmään siirtymisen mukanaan tuomat muutokset on koettu pääosin positiivisiksi. Myös opinnäytteiden näkyvyyden kasvaminen ja helpompi saatavuus ovat herättäneet tyytyväisyyttä. Ongelmia ovatkin lähinnä aiheuttaneet tilanteet, joissa sähköisen järjestelmän rinnalla on käsitelty paperisia opinnäytetöitä, jolloin Laturiin ei luonnollisesti jää mitään merkintää tapahtumista. Töitä, joiden tarkastus- ja/tai hyväksymisprosessi on tehty Laturin ulkopuolella, ei voida julkaista eikä arkistoida ilman erillistä tietoa siitä, että Laturissa oleva opiskelijan tallentama versio on identtinen tarkastuksessa tai hyväksymisessä käytetyn version kanssa.

Julkisuus ja tekijänoikeudet herättävät kysymyksiä

Sähköisiin opinnäytteisiin siirtyminen on nostanut esiin myös kysymykset opinnäytteen julkisuudesta ja tekijänoikeuksista. Opinnäytteiden julkisuutta säätelee laki (Suomen perustuslaki 12.2 §, Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 1 §), ja myös Opetusministeriö on ohjeistanut yliopistoja ja ammattikorkeakouluja huolehtimaan siitä, että opinnäytteisiin ei sisällytetä salassa pidettävää aineistoa, ja että opinnäytteet ovat julkisia heti hyväksymisen jälkeen. Laturissa opiskelija voi tekijänoikeutensa perusteella valita työnsä julkisuuden laajuuden lain säätelemissä puitteissa.

Toinen huolta herättänyt asia on ollut kysymys opinnäytetyöhön sisällytetyjen kolmansien osapuolten aineistojen käytön luvanvaraisuudesta. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä kirjasto sai useita yhteydenottoja huolestuneilta ohjaajilta, jotka toivoivat selkeää ohjeistusta siitä, millaisia kolmansien osapuolten aineistoja töihin saa sisällyttää ja millaisia ei. Kirjasto on vastannut pyyntöihin laatimalla www-sivuilleen ohjeita graduntekijöille tekijänoikeudellisiin kysymyksiin liittyen. Ohjeet löytyvät osoitteesta <http://www.oulu.fi/kirjasto/opinnaytteet/tekijanoikeudet>.

Sivut on käännetty myös englanniksi. Aiheesta on pidetty myös tietoiskuja, ja niitä tullaan jatkamaan säännöllisesti. Vaikka Laturi-järjestelmä on vähitellen sulautunut luonnolliseksi osaksi opinnäyteprosessia, tulee uusia toimintatapoihin ja julkaisemiseen liittyviä kysymyksiä koko ajan ratkaistavaksi. Tämän vuoksi olisikin toivottavaa, että yliopistossa nimettäisiin taho, joka tarvittaessa määrittäisi/ratkaisisi yliopiston yhteiset menettelytavat opinnäytteiden julkaisemiseen liittyvissä käytännöissä.

Tietoa kirjoittajasta

Anna-Kaarina Linna, suunnittelija, Laturi-järjestelmän pääkäyttäjä
Oulun yliopiston kirjasto
E-mail. anna-kaarina.linna@oulu.fi